

3. Література зарубіжних країн

Насалевич Т.В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри германської філології*

Балуєва К.О.,

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

м. Мелітополь, Україна

ПРОБЛЕМА ПОКАЗУ АМЕРИКАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА СПОЖИВАЧІВ У РОМАНІ Т.ДРАЙЗЕРА «СЕСТРА КЕРРІ»

Теодор Драйзер займає в американській літературі почесне місце одного з першовідкривачів нових шляхів художньої творчості. В його творах отримали розвиток більшість кращих традицій американської літератури – традиції Волта Вітмена і Марка Твена, Фенімора Купера і Гаррієт Бічер-Стоу, Германа Мелвілла і Генрі Девіда Торо. Своєю суворою та непохитною боротьбою за правду життя він відкрив шлях розсудливого реалістичного зображення дійсності цілій плеяді американських письменників – Сінклеру Льюїсу і Шервуду Андерсону, Джону Стейнбеку і Альберту Мальцу, Ернесту Хемінгуейу і Ерскіну Колдуеллу[2, с.287-288].

«Сестра Керрі» – перший значний твір Теодора Драйзера – відкривав ХХ століття в американській літературі, й не випадково одна з наукових робіт про творчість письменника засвідчує, що дата завершення роману «Сестра Керрі» є важливою ланкою в американській літературі. Твір цей, як казав Сінклер Льюїс, «...увірвався у важку задушливу атмосферу Америки як порив нестримного західного вітру, і вперше з часів Марка Твена і Волта Вітмена вніс у наше пуританське буття струмись свіжого повітря» [1, с. 53].

Актуальність теми зумовлена необхідністю більш детального аналізу показу у літературі проблеми американського споживацького світу як однієї з основних тем даного художнього твору.

Нашою метою є дослідити проблему змалювання американського суспільства споживачів в романі Т. Драйзера «Сестра Керрі».

В одній зі своїх статей «Життя, мистецтво і Америка» Т. Драйзер вельми однозначно висловився щодо тогочасного американського суспільства: «З моєї точки зору, середній або, так би мовити, звичайний, американець – це дивна, обмежена натура: у всьому, що стосується матеріальної складової життя, він тямущий та наполегливий – він доладний механік, чудовий організатор, але внутрішнього світу він не має; насправді, він не знає ні історії, ні літератури, ні мистецтва і абсолютно заплутався та духовно потопає в безлічі цілком матеріальних проблем» [4].

Т. Драйзер в романі «Сестра Керрі» зобразив життя таким, яким воно є в дійсності, без будь-яких прикрас. Тим самим він викрив потворність буржуазного суспільства, показав всю його моральну спустошеність. З точки зору буржуазного обивателя, всі персонажі твору живуть в індустріальному та товарному суспільстві, в якому люди знаходять свою ідентичність в предметах споживання.

Жан Бодрійяр стверджував, що споживаюче суспільство культивує нескінченне людське бажання. Суспільство споживачів постійно виробляє об'єкти відповідно до потреб людства, примушуючи людей відчувати, що їм щось завжди чогось не вистачає, і саме цей процес пояснює безмежний процес споживання. Ж. Бодійяр вважав, що зростаюча індустріалізація та урбанізація спричиняють постійно зростаюче виробництво предметів. Але наше зростаюче суспільство протилежне заможному суспільству, тому що потреби розвиваються скоріше, ніж відповідні їм об'єкти [5, с. 53].

Подібна ситуація виникає і в романі – Керрі рухають тільки споживацькі бажання; іншими словами, вона залишається бідна духом, оскільки вона стає залежною від зовнішніх ознак її щастя. Якщо споживання розглядати як

систему, яка складається зі знаків, можна зрозуміти, чому предмети споживання так важливі для Керрі. Залишивши свою сестру та мешкаючи разом з Друе, Керрі іноді думає про те, що вона зробила, але на її «голос сумління» відповідає лише «голос потреби». Вона гадає, що може повернутися до минулого життя, якщо б це означало тільки голод й тяжку працю, але про придушення бажання до прагнення гарно вбиратися вона не могла навіть й подумати. Причина такої залежності, навіть ціною втрати її доброчесності, полягає в тому, що вона починає розглядати товари як характерні ознаки таких цінностей, як краса, щастя, соціальний та особистий престиж. Як тільки вона придбаває ці товари, вона не знаходить в них очікуваного, а лише бажає нових [3, с.124]. Тому Т. Драйзер заявляє, що Керрі прагне потрапити не до світу театру та моди, а до речей, які цей світ уособлюють. Матеріальні речі та розваги зображені як ознаки успіху в суспільстві споживачів й засліплюють персонажів від будь-яких інших засобів його здобуття, які могли б забезпечити їм кращий результат. Суспільство споживачів створює ілюзію унікальності та відмінності, саме тому людство завжди змагається в придбанні речей, які роблять їх особливими та створюють ефект індивідуальності.

На початку роману Керрі постійно порівнює свій вигляд з виглядом інших, більш успішних та заможних персонажів. Зовнішність грає для неї дуже велике значення. На своєму першому місці вона відчуває відразу до погано вдягнутих чоловіків, тому що постійно порівнює їх з денді Друе і наділяє всіма негативними рисами перших, а всю «гідність, великодушність і шанобливість» другому [5, с. 55]. Керрі вважає, чим більше людина відрізняється від інших за зовнішнім виглядом, тим більше він або вона являють собою особистість; іншими словами, зовнішні ознаки достатку вказують Керрі на вишуканість та добропорядність людини:

«A woman should some day write the complete philosophy of clothes. No matter how young, it is one of the things she wholly comprehends. There is an indescribably faint line in the matter of man's apparel which somehow divides for her

those who are worth glancing at and those who are not. Once an individual has passed this faint line on the way downward he will get no glance from her» [8].

Ідентичність стає продуктом для продажу, який можна купувати та продавати, і тому люди стають самотніми та віддаленими від своїх близьких.

Як можна побачити, всі дискурси серед персонажів забарвлені матеріалістичними уявленнями. Ставлення Керрі до членів родини її сестри матеріалізоване, оскільки вони завжди непокояться лише про долю орендної оплати, їхні стосунки позбавлені співчуття та родинного зв'язку. Але Т.Драйзер не вважає Свена та Мінні винними в тому, що вони черстві та байдужі через тиск сучасного життя, який загартував їх та перетворив їхнє життя на рутину й суцільне тяжке випробування. Стосунки Керрі з чоловіками також мають матеріальний характер: від звичайних перехожих до Друе і Герствуда. Керрі настільки залежна від грошей і комфорту, що згодна жити з Друе, навіть всупереч її моральним устоям, цінностям та особистого сумління. Вона без вагань залишає Друе задля грошей і привілеїв Герствуда, і так само легко останнього залишає, коли він все це втрачає. Насправді, вона була байдужа до обох чоловіків, і чаша ваг між сумлінням та жагою до заможного життя схиляється до другого.

Жінки прирівнюються до товару, бо знаходяться під владою чоловіків. З самого початку Керрі керують бажання Друе та Герствуда, і тому, вона є податливими суб'єктом, в якому домінують сили суспільства. Так само, як і Керрі, її сестра Мінні видає бажання її чоловіка за свої; Мінні навіть більше обмежена ніж Керрі, бо видає почуття обов'язку за власні бажання. «Тінь» Гансона, яка постійно нависає над нею, домінує над Мінні та ізолює її як особистість.

Нездійсненність спілкування пронизує роман й замінюється відносинами між людиною та об'єктами. Ендрю Лоусон стверджував, що драйзеровські персонажі пливуть за течією та мріють, піддаються поклику товарів, чуттєвій напрузі вітрин, але вони майже не відчують [6, с. 156]. У Керрі створюється особливий, любовний зв'язок з тим, що знаходиться на полицях універмагу;

коли вона зупиняється біля кожного привабливого товару, її серце ніби завмирає в почутті бажання придбати це. Керрі спокушається об'єктами, які ваблять та чарують її, і вона водночас знаходиться в приємному стані нерішучості та емоційної пристрасті. Керрі ніколи не відчувала такої пристрасті до Друе чи Герствуда, як до товарів, бо тільки останні дають їй той бажаний комфорт та легкість. У романі червоною ниткою проходить думка про те, що гроші не можуть купити все. Навіть великі гроші не здатні придбати любов, дружбу, теплі ті близькі стосунки між людьми:

«It does not take money long to make plain its impotence, providing the desires are in the realm of affection. With her one hundred and fifty in hand, Carrie could think of nothing particularly to do. In itself, as a tangible, apparent thing which she could touch and look upon, it was a diverting thing for a few days, but this soon passed» [8].

Але і почуття чоловіків не є «чистими та безкорисливими» по відношенню до Керрі: для Друе вона завжди була частиною його гардеробу та іміджу, а для Герствуда – останньою рятівною соломиною, яка заперечувала розчарування середніх літ. Тому Керрі нікому і не віддає своє серце, бо ніхто ніколи й не хотів цього. Тому вона сама, того не усвідомлюючи, стає тим бажаним та привабливим товаром. Зі слів Лорі Меріша, вона не тільки перетворюється на «бажану жінку», але й «реконструюється як американка і поєднує себе з національним товарним ринком» [7, с.230].

На нашу думку, Т. Драйзер в даному романі змалював суспільство, яке швидко розвивалося з позиції виробництва товарів. Люди, як персонажі цього роману, зачаровані спокусами ринку і отримують впевненість в тому, що їхнє спасіння знаходиться в «світі товарних відносин». Вони навіть ладні пожертвувати власною мораллю та незалежністю заради того, щоб потрапити в систему «товар-покупець», не знаючи, що ті, хто знаходяться в цій системі, не знаходять остаточного спасіння, яке обіцяло використання товарів.

Таким чином, дослідивши в романі «Сестра Керрі» проблему американського суспільства споживачів, ми дійшли висновку, що Т. Драйзер

зобразив реальну картину тогочасного суспільства Америки, яке швидко розвивалося з точки зору промисловості, торгівлі і технологій, але яке було побудоване на відносинах «товар – покупець». Зовнішній аспект таких відносин, який гіпнотизує Керрі, – це сфера споживання, де головною ознакою є привабливі об'єкти. Внутрішній аспект, який Керрі ненавидить, – це сфера виробництва, яка характеризується непосильною працею.

Перспективою подальшого дослідження може бути лінгвістичний аналіз чоловічих та жіночих образів роману «Сестра Керрі» щодо проблеми гендерної нерівності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисова Т.Н. Історія американської літератури ХХ століття. / Т.Н. Денисова. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – 487 с.
2. Засурский Я.Н. Теодор Драйзер. Жизнь и творчество. / Я.Н. Засурский. – М: Изд-во Моск. ун-та, 1977. – 320 с.
3. Кожевникова Е.Н. Социальные знаки в художественном пространстве романа «Сестра Керри» / Е.Н. Кожевникова // Вестник ЯГУ. – 2006. - № 3. – С. 117-126
4. Теодор Драйзер. Статті и выступления. – Режим доступу: <https://www.litmir.me/br/?b=176374>
5. Nia, H. (2012). Consumer Culture in Theodore Dreiser's Sister Carrie. *Studies in Literature and language*, 4 (1), pp. 52-57
6. Lawson, A. (2009). Early literary Modernism. In John T. Matthews (Ed.), *A Companion to the Modern American Novel 1900-1950* (pp. 141-159), UK: Wiley-Blackwell
7. Merish, L. (2003). Engendering Naturalism: Narrative Form and Commodity Spectacle in U.S. Naturalist Fiction. In C.J. Singley (Ed.), *Edith Wharton's The House of Mirth: A Case Book* (pp. 229-269). New York: OUP.
8. Theodore Dreiser. Sister Carrie. – Режим доступу: <https://www.gutenberg.org/files/233/233-h/233-h.htm>